

ROZHOVOR

Rozhovor s Bohuslavem Kudou, místostarostou Zdravého města Letovice a politikem Projektu Zdravé město a místní Agendy 21

Evropský týden mobility přispívá v Letovicích k trvalému zklidnění dopravy

Kampaň Evropský týden mobility (ETM) probíhá v Letovicích pravidelně každým rokem a zapojují se do ní všechny věkové kategorie občanů. Jak byste zhodnotil letošní ročník?

Kampaň ETM byla tak jako i předchozí ročníky připravována s partnery Zdravého města Letovice – školami, školskými zařízeními, neziskovými a zájmovými organizacemi – již od konce minulého roku, kdy se plánují aktivity ke kampaním vyhlášeným Národní sítí Zdravých měst ČR. Významnou pomocí je metodické řízení přípravy kampaně ze strany Ministerstva životního prostředí ČR, kdy je možné se na setkáních místních koordinátorů inspirovat tím, jak to dělají jinde. I letos byla u nás připravena na každý den ETM minimálně jedna aktivita. Uskutečnily se semináře s Policií ČR v základní škole, akce sdružení zdravotně postižených s názvem „Zůstat mobilní“, závod horských kol přes překážky na uzavřené části náměstí i další akce. Letos byla jako trvalé opatření zavedena autobusová doprava do vzdálené místní části města, zahájili jsme také rekonstrukci mostu ke zvýšení bezpečnosti a zlepšení přístupu do západní části města. Na nejvíce frekventovaných trasách k základní škole bylo provedeno vodorovné dopravní značení.

Letovice uspěly letos v soutěži „Cesty městy“, zaměřené na zklidňování dopravy. Druhé místo jste získali za zbudování okružní křižovatky. Chystáte další opatření ke zklidnění dopravy ve městě?

Jedním ze stěžejních záměrů je rozšíření silnice I/43 z Letovic na hranici Jihoomoravského kraje ke zvýšení bezpečnosti jak motorové, tak nemotorové dopravy v kritickém úseku. Město má na realizaci akce velký zájem, a tak přispělo změnou územního plánu. V minulosti se osvědčila dotazníková šetření, kdy byl ověřován zájem občanů na vybudování okružní křižovatky a se žáky ZŠ během kampaně ETM byla vytipována místa pro bezpečné přechody silnice I/43. Tato šetření přispěla k realizaci okružní křižovatky, která získala ocenění v soutěži „Cesty městy“. Očekáváme, že podobné náměty vystanou i v souvislosti s projektem „Bezpečná cesta do školy 2008“. Ke zklidnění dopravy přímo v centru města by měla přispět pokračující úprava Masarykova náměstí. Připravujeme také realizaci cyklostezky na části trasy k přehradě.

V rámci Projektu Zdravé město realizujete řadu aktivit z různých oborů. Letovice přitom patří mezi menší města, a ta mají, jak známo, obtížnější situaci např. s personální a finanční kapacitou. Mohl byste doporučit nějaké vaše osvědčené postupy?

Za významné považuji především sdílení osvědčené praxe. V Letovicích se snažíme využívat informace, které nám poskytuje Národní síť Zdravých měst v podobě dobrých příkladů, ale i ponaučení od ostatních členů asociace. Takto například mohlo město využít poznatky v oblasti udržitelné energetiky při realizaci solárního ohřevu TUV v domově seniorů nebo při probíhající akci na snížení energetické náročnosti budov škol.

Rovněž je důležité, aby se s rozvojovými záměry daného území seznámilo co největší množství obyvatel města, kteří uplatní při jeho tvorbě svoje potřeby a názory. U nás jsme např. pro mikroregion Letovicko, ale i celé území, na kterém vykonáváme státní správu pověřeného úřadu II. stupně, vytvořili tzv. Komunitní plán sociálních služeb. Rozvojové plány regionu i města Letovice samotného měly oporu ve zkušenostech s tvorbou Komunitního Plánu zdraví a kvality života města Letovice, vytvářeného ve spolupráci s asociací NSZM. Bez nadšenců a aktivních úředníků i politiků to však nejde.

TÉMA MĚSÍCE: „UDRŽITELNÁ A BEZPEČNÁ DOPRAVA“

Na čistotu ovzduší ve městech a obcích má negativní vliv zejména automobilová doprava. Každé omezení nebo zklidnění motorové dopravy kvalitu ovzduší zlepšuje a dochází tak ke zvyšování podmínek pro kvalitu života místních obyvatel. Individuální automobilová

doprava produkuje více než polovinu všech emisí oxidu uhličitého z množství emisí z dopravy celkem. Z hlediska dopravních nehod patří Česká republika stále k nejhorším státům EU. V loňském roce na následky nehod v silničním provozu zemřelo více než 1200 lidí, téměř 30 000 lidí bylo při nehodách na silnicích zraněno. K bezpečnosti silničního provozu a k větší šetrnosti dopravy vůči životnímu prostředí přispívá kampaň Evropský týden mobility (16.–22. 9.), zakončená Dnem bez aut (22. 9.), která probíhala letos již sedmým rokem. Kampaň mimo jiné propaguje šetrné způsoby dopravy, jako je cyklistika či pěší chůze, a zdůrazňuje význam hromadné dopravy. V letošním roce je tématem kampaně „Čistý vzduch všem“, což značí důraz na kvalitu ovzduší pro obyvatele měst a obcí. Zároveň kampaň poukazuje na souvislosti dopravy a ochrany klimatu. Letos také pokračuje Společné téma „udržitelná a bezpečná doprava“, vyhlášené Radou vlády pro udržitelný rozvoj.

V zářijovém čísle Zpravodaje přinášíme střípky z akcí, které se u příležitosti kampaně Evropský týden mobility konaly ve Zdravých městech obcích a regionech.

Do kampaně se letos zapojilo 38 členů NSZM: *Kraj Vysočina, Bolatice, Boskovice, Brno, Česká Lípa, Frýdek-Místek, Hlinsko, Hlučín, Hodonín, Chrudim, Jihlava, Jilemnice, Karlovy Vary, Karviná, Kopřivnice, Kroměříž, Letovice, Litoměřice, Moravská Třebová, Pelhřimov, Poděbrady, Prostějov, Přestice, Příbram, Říčany, Strakonice, Štětí, Tábor, Telč, Třebíč, Třeboň, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Ústí nad Labem, Varnsdorf, Velké Meziříčí, Velký Beranov, Vsetín.*

STOVKY MĚST NA CELÉM SVĚTĚ CHTĚJÍ ČISTÝ VZDUCH PRO SVÉ OBYVATELE

Ovzduší znečištěné škodlivými emisemi z dopravy negativně působí na zdraví obyvatel v řadě světových měst. Kampaň Evropský týden mobility letos už posedmé nabízela dopravní alternativy včetně trvalých opatření ke zklidňování dopravy. Stále aktuálnějším tématem jsou energetické úspory v dopravě a snižování emisí CO₂.

Evropská města prosazují ochranu klimatu

Ve většině evropských měst jsou překročeny normy stanovující znečištění ovzduší. Již v roce 2000 iniciovala asociace Energie-Citės prostřednictvím Evropské komise mezinárodní kampaň na podporu ekologicky šetrných druhů dopravy pod názvem **Evropský týden mobility (ETM)**. Kampaň se koná každoročně v termínu od 16. do 22. září, letos se do ní na mezinárodních internetových stránkách www.mobilityweek.eu zaregistrovalo téměř 1800 měst a obcí z Evropy a dalších 200 měst z ostatních kontinentů. Pod heslem „Čistý vzduch všem“ je kampaň zacílena na představitele místních samospráv a doporučuje jim, aby prosazovali opatření k omezení škodlivých emisí z dopravy a přesvědčovali občany k používání ekologicky šetrných způsobů dopravy, které díky nižším emisím CO₂ přispívají k ochraně klimatu. Kampaň a její letošní téma oficiálně podpořil evropský komisař pro otázky životního prostředí Stavros Dimas. Praxe v evropských městech prokázala přínos opatření, jako jsou například zřízení tzv. „zón nízkých emisí“ nebo budování záchytných parkovišť na okrajích velkých měst.

V České republice probíhá kampaň Evropský týden mobility a Den bez aut pod patronací Ministerstva životního prostředí. Letos se zapojilo 90 českých, moravských a slezských měst a obcí, což je pátý největší počet v celé Evropě. Kampaň na svém území oficiálně

podpořili Zdravý **Kraj Vysočina** a Zdravý **Zlínský kraj**. Tradiční aktivity, jako je jednodenní cestování hromadnou dopravou zdarma, výchovné dopravní programy pro děti nebo cyklojízdy, byly letos během kampaně doplněny v několika městech průběžným měřením kvality ovzduší. Děti i dospělí se mohli také zapojit do mezinárodních aktivit, jako je soutěž „**Chraňme klima Země**“ nebo „**Be a Changer**“ – „I ty ovládáš změnu klimatu“. Tradičně probíhaly dopravně bezpečnostní kampaně „Na kolo jen s přílbou“ nebo „Bezpečná cesta do školy“.

Evropský týden mobility představil inspirující místa

V průběhu kampaně ETM se uskutečnilo slavnostní vyhlášení vítězů sedmého ročníku soutěže „**Cesty městy**“, zaměřené na zklidňování dopravy, kterou pořádá Nadace Partnerství. Slavnostní akt proběhl ve Zdravém městě Šternberk, které soutěž vyhrálo v loňském roce se zdařilou realizací regenerace městského centra. V kategorii město letos zvítězili Krásná Lípa a Hranice, v kategorii obec pak Louňovice. Na druhém místě v kategorii město se umístilo Zdravé město **Letovice**, na třetím místě pak Zdravé město **Hlinsko**. Více informací o soutěži „Cesty městy“ najdete na internetových stránkách www.nap.cz/cestymesty.

Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže „Cesty městy“ proběhlo na hradě ve Zdravém městě Šternberk, které v soutěži zvítězilo v loňském roce.

V rámci mezinárodní iniciativy IMAGINE byla v České republice v září a říjnu k vidění také unikátní výstava „**Místa, která nás inspirují**“. Výstava ukazuje na příkladech šestnácti světových měst úspěšná a inovativní řešení v oblasti dopravy a energetiky, která snižují spotřebu fosilních zdrojů a šetří naše zdraví i peníze. Díky aktivní spolupráci asociace Energie-Citės a Národní sítě Zdravých měst ČR a za finanční podpory společnosti Knauf Insulation ČR se podařilo tuto výstavu přeložit do českého jazyka a vystavovat při různých příležitostech po celé republice. Výstava postupně cestuje po Zdravých městech a objevuje se na odborných konferencích.

Udržitelná doprava a energetika jako společná témata

V loňském roce vyhlásila Rada vlády pro udržitelný rozvoj Společné téma „udržitelná a bezpečná doprava“, které zahrnuje řadu dopravně výchovných kampaní a aktivit. Připomeňme příručku s deseti příklady dobré praxe z oblastí, jako je třeba „Doprava a životní prostředí“ nebo „Dopravní infrastruktura a podnikání“, kterou vydala v minulém roce Národní síť Zdravých měst s podporou Státního fondu životního prostředí. Pro rok 2008 bylo vyhlášeno Společné téma

„Energetika – zdroje a úspory“, které navazuje na loňskou problematiku zejména díky souvislosti s ochranou klimatu. I letos na podzim chystá NSZM vydání publikace, která bude obsahovat inspirující příklady dobré praxe ze Zdravých měst, obcí a regionů. Kromě ochrany klimatu se publikace zaměří zejména na úspory energie, obnovitelné zdroje nebo systémy řízení a vzdělávání v oblasti udržitelné energetiky.

DOBRÁ PRAXE

Zdravá města a obce prosazují dopravu bezpečnou a šetrnou k životnímu prostředí

Kampaň Evropský týden mobility (ETM) přinesla ve Zdravých městech, obcích a regionech řadu aktivit na podporu ekologicky šetrných způsobů dopravy. Děti se aktivně účastnily dopravně výchovných programů a zapojovaly se také do akcí zaměřených na čistotu ovzduší ve městech a obcích. Kampaň je rovněž vhodnou příležitostí k propagaci služeb veřejné dopravy.

Pro obyvatele Zdravého města **Brno** byla v rámci bohatého programu kampaně ETM připravena beseda o rozvoji městské hromadné dopravy spojená s představením modernizovaného vozového parku. Startuje také nový projekt s názvem CIVITAS, který v následujících 4 letech umožní realizaci projektů zaměřených na podporu kvality služeb veřejné dopravy, na zlepšení informovanosti občanů města o službách hromadné dopravy a rovněž na snížení spotřeby energie provozu dopravních prostředků MHD. Ve Zdravém městě **Vsetín** se veřejná doprava octla „na koberečku“ během diskusního setkání zástupců dopravců s představiteli města a okolních obcí. Setkání proběhlo za účasti veřejnosti a diskutována byla především problematika tvorby jízdních řádů, které mají přinášet výhody co nejvíce občanům. Veřejná diskuse o dopravních problémech se uskutečnila také ve Zdravém městě **Litoměřice**, kde byli občané seznámeni s úspěšnými aktivitami i s připravovanými záměry města. Během Dne bez aut byl na náměstí T. G. Masaryka ve Zdravém městě **Tábor** představen autobus s pohonem na zemní plyn a návštěvníci akce se mohli seznámit s jeho provozem. Ve Zdravém městě **Uherské Hradiště** byl během Dne bez aut k vidění bezbariérový autobus, v němž se mohli zúčastnit také svézt.

Během panelové diskuse ve Zdravém městě Litoměřice měli občané jedinečnou šanci prezentovat své náměty a připomínky pro zlepšení dopravní situace ve městě a jeho okolí.

Děti hlídají kvalitu ovzduší ve Zdravých městech a obcích

Ve Zdravém městě **Strakonice** sčítali členové dětského zastupitelstva auta na frekventovaných křižovatkách a příjezdových komunikacích do města. Děti ve Zdravé obci **Bolatice** sledovaly po dobu trvání kampaně ETM čistotu ovzduší, měřily kyselost dešťů a seznamovaly se s různými možnostmi, jak přispět ke zlepšení životního prostředí. Ve Zdravém městě **Velké Meziříčí** probíhal prostřednictvím týdeníku Velkomeziříčsko kvíz „Město známé i neznámé“ pro žáky základních škol i širokou veřejnost na téma „Čistý vzduch všem“. Na stejné téma probíhala také výtvarná soutěž. Dotazníkové šetření o spokojenosti občanů s dopravou a mobilitou připravili ve Zdravém městě **Česká Lípa** studenti Střední průmyslové školy. Projekt „Ulice našeho města“ probíhal ve Zdravém městě **Boskovice** a měl za cíl rozvíjet v dětech vnímavost a citlivý vztah k prostředí, ve kterém žijí. Do projektu se zapojili žáci 1.–9. tříd základních škol, kdy každá třída popisovala jednu ulici. Na konci projektového týdne vznikla společná práce, která popsala jednotlivé ulice města očima žáků základní školy.

Ekologicky šetrné způsoby dopravy jsou také zdraví prospěšné

Ve Zdravém městě Jihlava se uskutečnil cyklistický výlet s názvem „Po Jihlavských cyklotrasách“.

U příležitosti kampaně ETM uspořádalo Zdravé město **Ústí nad Labem** pro děti ze základních škol „Jízdu Labskou stezkou“ na kole nebo na in-line bruslích. Účastníci jízdy získali informace o bezpečné jízdě na kole a o vhodném označení cyklistů a chodců. Cyklojízda městem a okolím se startem na Zámeckém náměstí se uskutečnila ve Zdravém městě **Frýdek-Místek**. Zdravé město **Přestice** uspořádalo pod heslem „Město pro cyklisty“ společnou vyjížďku zastupitelů a občanů do okolí města. Cyklistický výlet do okolí města, doplněný společnou jízdou vlakem Regionova, se konal také ve Zdravém městě **Kroměříž**. Vlak speciálně vypravený v rámci ETM vyjel v sobotu 20. září ze Zlína do Rožnova pod Radhoštěm a zpět, přičemž cestující mohli kromě jízdy zdarma navštívit vybrané památky podél trasy. Ve Zdravém městě **Říčany** připravilo sdružení „Přátelé čistého města“ velkou jízdu na kole pro dospělé, rodiče, malé i velké děti. Trasa vedla z Masarykova náměstí na koupaliště Jureček. Slavnostní cyklojízda městem se u příležitosti Dne bez aut uskutečnila také ve Zdravém městě **Příbram**. Zdravé město **Varnsdorf** připravilo akci s názvem „Úřednická jízda aneb uvidíte úředníka na kole“, úředníci i ostatní dobrovolníci měli v pátek 19. září sraz před budovou městského úřadu. Zaměstnanci úřadu Zdravého města **Telč**, kteří v tento den přijeli do práce veřejnou dopravou nebo na kole, byli v zaměstnání oficiálně přivítáni. Zároveň byl oceněn nejdelší nemotorový

dojezd do práce. „Den cyklistiky“ se konal ve Zdravém městě **Karlovy Vary**. Děti s rodiči vyrazili na vyjížďku po naučné stezce ze Staré Role do Nové Role a cestou se zastavili na Ekofarmě Kozodoj, kde bylo připraveno několik zábavných akcí. Ve Zdravém městě **Jihlava** se uskutečnil závod pro děti ze základních škol pod názvem „Jihlavský cyklista“, od budovy gymnázia odstartoval také cyklovýlet „Po jihlavských cyklotrasách“. Závody na koloběžkách a kolečkových bruslích „Vše na kolečkách“ se konaly ve Zdravém městě **Karviná** před Slezskou univerzitou OPF. Pro děti ve Zdravém městě **Moravská Třebová** bylo dne 20. září na nádvoří zámku připraveno zábavné odpoledne „Hedvábná stezka aneb Po stopách Marka Pola“ s ukázkami tradičních způsobů dopravy z jiných zemí. Všechny děti, které dorazily na akci pěšky, na kole nebo na koloběžce, získaly sladkou odměnu. Zdravé město **Prostějov** přichystalo jako doprovodný program kampaně ETM běh pro hendikepovanou mládež a pro děti I. stupně ZŠ, který se uskutečnil na náměstí T. G. Masaryka. Ve Zdravém městě **Kopřivnice** se na podporu bezmotorového pohybu v ulicích uskutečnil „Běh rodným krajem Emila Zátopka“.

Během akce „Hedvábná stezka aneb Po stopách Marka Pola“ ve Zdravém městě **Moravská Třebová** děti malovaly obrázky svých představ o šetrném cestování.

Dopravně výchovné akce učí děti bezpečnému pohybu na silnicích

Druhá etapa kampaně „Na kolo jen s přílbou“, která se zaměřuje na používání ochranných cyklistických přileb, vyvrcholila ve Zdravém městě **Chrudim** dne 17. září na dopravním hřišti. Během celého ETM probíhala v Chrudimi také kampaň „Vidíš mě“, zaměřená na používání reflexních prvků. S viditelností na silnicích souvisí recesistická soutěž o nejnápadněji osvětlené jízdní kolo, která se konala ve Zdravém městě **Hlučín** pod názvem „Hlučínská světluška“. Chování v silničním provozu cvičily děti ve Zdravém městě **Pelhřimov** během akce „Dnes na dopravním hřišti a na silnici příště“. Zdravé město **Poděbrady** připravilo pro rodiče s dětmi cyklovýlet „Bezpečně po městě a na zelené stezce“ s několika kvízovými zastaveními na téma bezpečné jízdy na kole. Děti z mateřské školy ve Zdravé obci

Velký Beranov si vytipovaly bezpečnou cestu do školy, když hledaly kolizní místa, nacvičovaly bezpečný pohyb po chodníku, na silnici a na přechodu pro chodce. Ve Zdravém městě **Jilemnice** byly během kampaně ETM na Masarykově náměstí připraveny informační stánky BESIP, kde mohly děti mimo jiné poznávat dopravní značky. Zdravé město **Třebíč** uspořádalo ve spolupráci s aktivem BESIP akci s názvem „Mládež a dopravní předpisy“. Skupiny studentů sledovaly dodržování dopravních předpisů na vytipovaných místech ve městě. Hlídky policie kontrolovaly mladé cyklisty ve Zdravém městě **Hodonín**. Strážníci upozorňovali cyklisty zejména na povinné vybavení kol a na nošení cyklistických přileb. Jízdní kola a cyklisty kontrolovali spolu s policisty také žáci základních škol ve Zdravém městě **Štětí**, kde probíhala také akce zaměřená na dospělé řidiče s názvem „Jablko nebo citron“. Pod heslem „Ježdíme s úsměvem“ se uskutečnila dopravně bezpečnostní akce ve Zdravém městě **Letovice**. Žáci základní školy ve spolupráci s Policií ČR a Městskou policií hodnotili řidiče a cyklisty projíždějící v ranních hodinách městem. Kolizní situace v dopravě si mohli vyzkoušet účastníci hlavního programu kampaně ETM ve Zdravém městě **Uherský Brod**, kde byly připraveny ukázky první pomoci a také nárazový trenažér. Dopravně preventivní projekt „Bezpečně v Jižních Čechách se simulátorem nárazu“ zavítal již v srpnu do Zdravého města **Třeboň** a setkal se s velkým zájmem dětí, ale i dlouholetých zkušených řidičů.

U informačních stánků BESIP ve Zdravém městě **Jilemnice** děti poznávaly dopravní značky a dostávaly malé dárky.

Všem Zdravým městům, obcím a regionům přejeme mnoho dobrých nápadů při přípravě akcí ke kampani Evropský týden mobility v příštím roce. Přejeme také, ať přibývá návštěvníků akcí a zároveň ubývá motorové dopravy v centrech měst a obcí.

Databáze DOBRÁ PRAXE

Příklady dobré praxe z dalších oblastí naleznete v Databázi DobráPraxe – <http://www.dobrapraxe.cz>.

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

KONTAKTY

NSZM ČR, Šrobárova 48, 100 42 Praha 10
T: +420 602 500 639 | E: info@nszm.cz | W: www.nszm.cz

Petr Švec, národní koordinátor Projektu Zdravé město WHO v ČR

(použití ilustrační fotografie pocházejí z archivu NSZM ČR a Zdravých měst, obcí a regionů ČR)

ZDRAVÁ MĚSTA, OBCE, REGIONY
ČESKÉ REPUBLIKY

Materiál byl podpořen ze zdrojů Státního fondu životního prostředí ČR.